

2. JUNI 2015.

BR. 395

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

NEMAČKI VICEKANCELAR PREDLAŽE RAZREDE U VOĐENJU EU POLITIKE

LIDERI I DRUGI

ZA DNEVNE PROMENE CENA STRUJE
str 1

Evropska komisija protiv fiksnih maloprodajnih cena električne energije

BERLIN - Reforma evropskog elektroenergetskog sistema, koji planira Evropska komisija, uključuje predloge da maloprodajna tržišta i cene struje u EU budu fleksibilniji, rekao je u ponedeljak čelnik ovog

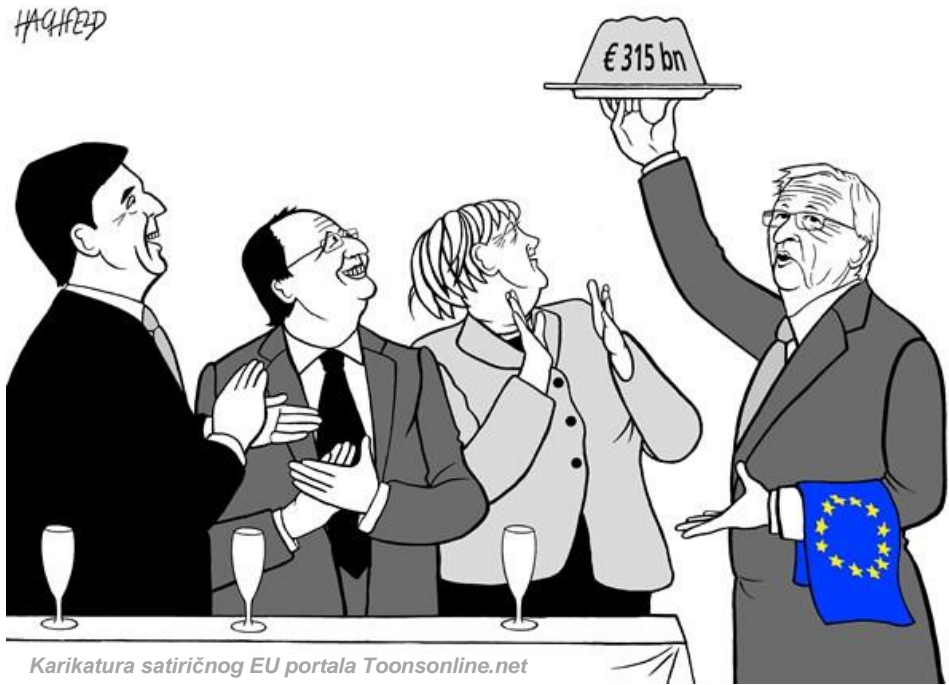
resora u „vladi“ EU. Komesar za klimatska pitanja i energiju, Migel Arijas Kanjete rekao je na godišnjoj konferenciji udruženja tog sektora evropske privrede, Eurelectric, da potrošači moraju dobiti mogućnost da odgovore na promene u cenama koje izaziva sve veći udeo nestabilne električne energije proizvedene iz solarne i energije vetra. Novi predsednik Eurelectirca, Antonio Meksija rekao je da je varijabilno određivanje cena logična posledica revolucije u udelu OIE u energetsom miksu, dok bi se fiksne cene primenjivale eventualno samo za grupu siromašnijih potrošača. Za razliku od vrednovanja drugih usluga, poput avionskih karata ili hotelskih soba cene električne energije u Evropi su generalno fiksne i nemaju nikakve veze sa velikim oscilacijama na veleprodajnom tržištu, niti sezonskim i dnevnim kolebanjima u potrošnji. Arijas je rekao da je potrošačima potrebno fleksibilno maloprodajno tržište, sa pouzdanim poređenjem cena i mogućnošću da profitiraju od uspona i padova u ponudi na dnevnim tržištima. „Iz tog razloga mi ćemo predložiti način promena na maloprodajnim tržištima (struje)“, rekao je on. Evropska komisija planira iduće godine da objavi predlog reforme

tržišta električne energije, koji će takođe obuhvatiti sektor proizvodnje i prenosa, navodi **Reuters**.

EU i vlade zemalja članica postigle dogovor o 315 milijardi evra vrednom „Junkerovom fondu“

BRISEL - Zakonodavci Evropske unije i nacionalne vlade dogovorile su se prošlog četvrtka o zakonodavnom okviru za formiranje 315 milijardi evra vrednog investicionog fonda, popularno krštenog u „Junkerov fond“, po njegovom inicijatoru, čelniku Evropske komisije Žanu Klodu Junkeru. Sporazum znači da će Fond, kojim će rukovoditi Evropska investiciona banka, biti spreman za početak finansiranja projekata već krajem ovog

Karikatura satiričnog EU portala Toonsonline.net

leta. Jedna od glavnih stavki u fondu biće finansiranje izgradnje i dogradnje evropske energetske infrastrukture, u sklopu projekta objedinjavanja energetskih tržišta 28 zemalja članica. Evropski parlament i vlade EU28 su postigle dogovor oko načina korišćenja odnosno obezbeđenja garancija za trošenje sredstava iz Fonda, prenosi **Wall Street Journal**.

Vicekancelar Nemačke predlaže različite brzine kretanja unutar EU

BERLIN - Nemački vicekancelar i ministar energije Sigmar Gabriel rekao je da bi Evropa u budućnosti možda morala da se kreće različitim brzinama, pa je u tom kontekstu naveo da bi Nemačka i Francuska, na primer, preuzele ulogu

lidera u energetskej politici, kao i ekonomskoj saradnji i finansijama. „Drugi bi mogli da se priključe kada budu za to spremni“, rekao je Gabriel u osvrtu napisanom za poslednje izdanje visokotiražnog nemačkog magazina **Bild**. Dalje razrađujući tezu koju su posmatrači protumačili kao predlog podele EU na svojevrsne lige, mereno stepenom ekonomskog razvoja i snage, koalicioni partner

nemačke kancelarke Angele Merkel je rekao da „ne moramo svi sve da radimo, ali da nam je potrebna dublja saradnja ispod zajedničkog EU krova“. **Reuters** ukazuje da je komentar Gabriela objavljen na dan kada je britanski premijer Dejvid Kameron, razgovorima sa Merkelovom u Berlinu, počeo evropsku turneju namenjenu promovisanju svojih ideja reforme Evropske unije. Od tih reformi mogao bi zavisi ti ishod referenduma o ostanku Britanije u EU, iskovanom u medijima kao Brexit (od British exit), zakazan za kraj 2017.

Nova alatka objedinjavanja EU energetske politike

BRISEL - Evropska komisija lansirala je 26. maja Evropsku Platformu o specijalizaciji u oblasti primene naprednog rešenja u energetici - Smart specialisation platform on energy (S³P). Cilj Platforme je da postane alatka i oslonac za regione i zemlje članice u koordiniranju, racionalizaciji i planiranju energetske strategije, kao i razvoju zajedničke vizije u pogledu naučno zasnovanog projektovanja energetske politike, saopšteno je iz Evropske komisije. S³P ima za cilj i uspostavljanje strateškog programa namenjenog bržoj identifikaciji i razvoju inovativne prakse u ovoj oblasti, navodi se u **saopštenju**. Platforma će služiti za uspostavljanje saradnje između zainteresovanih regiona i zemalja radi analize postojećih energetske prioriteta i politika i identifikacije primera dobre prakse. Na osnovu toga bi se utvrdili planovi i prioriteta u definisanju trans-regionalne i transnacionalne saradnje u cilju ubrzanijeg razvoja i primene savremenih tehnoloških rešenja u oblasti energetike.

Cene dozvola za emisije CO₂ će konačno krenuti na gore - anketa

BRISEL - Po prvi put od 2011. godine, akteri na tržištu EU dozvola za emisije ugljendioksida očekuju da od 2016. počnu da rastu cene ove ključne poluge evropske klimatske politike, pokazuje istraživanje koje je sprovedla globalna konsultantska kuća iz ove oblasti PWC. Predstavnici 122 članica Međunarodnog udruženja trgovaca emisijama (IETA), uključujući tu kompanije, banke i trgovce, očekuju da se cena dozvole (za emisiju jedne tone CO₂) popne na u proseku 10,8 evra u toku treće faze EU Sistema trgovine emisijama (ETS), koji traje od 2013. do 2020. godine.

Sadašnja cena dozvole na tržištu EU iznosi oko 7,30 evra. Učesnici ankete odgovorili su da, u proseku, očekuju da cena dozvole bude 18,40 evra između 2020. i 2030. godine. **Reuters**

Evropska komisija: Nemačka može da smanjuje OIE namete pojedinim industrijama

BRISEL - Evropska komisija utvrdila je da izmene koje je Nemačka predložila u svom Zakonu o obnovljivoj energiji (EEG) nisu u suprotnosti sa EU pravilima o pomoći države. EEG, kojim je regulisano podsticanje proizvodnje električne energije iz OIE, predviđa smanjenje tih nameta nemačkoj energetski intenzivnoj privredi, što je jedna od najdelikatnijih tačaka ukupne evropske energetske regulatorne politike. Predložene izmene na EEG takođe dozvoljavaju pojedinim kompanijama aktivnim u dva sektora, konkretno oblikovanja metala i obrade i zaštite metala, pravo na smanjenje doprinosa za „zelenu energiju“, ako dokažu da im troškovi energije prelaze više od 20% bruto dodate vrednosti. Na osnovu informacija koje je dostavila Nemačka, Komisija je zaključila da su ti sektori posebno izloženi konkurenciji na međunarodnom tržištu i da stoga pojedine energetski intenzivne kompanije aktivne u tim oblastima teške industrije imaju pravo na smanjenje doprinosa za OIE. **europa.eu**

Novi predsednik ICER-a

ISTANBUL - Međunarodna konfederacija energetskih regulatora (ICER) izabrala je člana saveta turske energetske

regulatorne komisije, Alparslana Bajraktara za novog predsednika ove organizacije sa misijom razmene iskustava iz oblasti regulisanja energetske politike između više od 200 regulatornih tela i udruženja iz čitavog sveta koje okuplja na dobrovoljnoj osnovi. Na šestoj konferenciji Svetskog foruma energetskih regulatora (WFER), 25-28. maja u Istanbulu, izabrani su i drugi članovi rukovodstva ICER, čiji mandat traje između dva samita WFER, koji svake tri godine okuplja sve aktere energetske scene, od regulatorni tela, predstavnika vlada, do samih energetskih kompanija. Dosadašnji predsednik ICER-a, od njegovog osnivanja pre šest godina, čelnik britanskog energetskog regulatora Ofgem i trenutni predsednik Saveta evropskih energetskih

regulatora (CEER) Lord Mog, rekao je u Istanbulu da je sada više nego bilo kada ranije potrebno ojačati saradnju na globalnom nivou u oblasti energetike.

Struja u 2014. pojeftinila, prirodni gas poskupeo

BRISEL - Cene električne energije za domaćinstva u EU porasle su 2,9 odsto u periodu između drugog kvartala 2013. i drugog kvartala 2014, dostigavši u proseku 20,8 evra za 100 kilovat-časnova (kWh), **saopštio je** Evropski zavod za statistiku. Eurostat navodi da su cene struje u EU od 2008. porasle više od 30 odsto, a u 2014. su varirale

od €9/100kWh u Bugarskoj, do više od €30/100kWh u Danskoj. Računajući kupovnu moć stanovništva, najnižu cenu struje imaju građani Finske, Letonije i Luksemburga, a najvišu građani Nemačke, Kipra i Portugalije. Cene prirodnog gasa za domaćinstva su u periodu između drugog kvartala 2013. i drugog kvartala 2014. u proseku porasle dva odsto, na 7,2 evra za 100 kWh. Gas u EU je od 2008. poskupeo 35 odsto. Cene gasa su u drugoj polovini 2014. varirale od tri evra za 100 kWh u Rumuniji do 11 evra u Švedskoj. Porezi i takse činili su oko 32 odsto cene električne energije u drugoj polovini 2014, kao i 23 odsto cene gasa, navodi Eurostat.

Mađarska vraća državno vlasništvo i u sektor snabdevanja električnom energijom

BUDIMPEŠTA - Vlada Mađarske potpisala je pismo o namerama o kupovini dodatnih udela u distributivnim elektroenergetskim kompanijama Elmű i Émász, u vlasništvu nemačkog energetskeg koncerna RWE. Mađarska država bi ovim vratila državne kompanije u ranije privatizovani sektor električne energije, kao što je to nedavno učinila i u oblasti prirodnog gasa, napominje budimpeštanski poslovni portal Portfolio.hu.

Portfolio

Your Financial News

EQUITY

ECONOMY

FX&FIXED INCOME

PROPERTY

TAX

ENERGY

Hungary's state-owned utility company expands further

May 29, 2015, 11:39 am Hungarian version

Cena Gaspromovog gasa za Evropu mogla bi pasti na 187\$ u 2016. - Ministarstvo privrede

MOSKVA - Prosečna cena izvoznog gasa ruske državne kompanije Gasprom za kupce u Evropi mogla bi u 2016. godini pasti čak na 187 dolara za hiljadu kubika, saopštio je u četvrtak ministarstvo privrede Rusije. U tom slučaju, to bi bila najniža cena za ruski gas za evropsko tržište od 2004. godine na ovamo i bezmalo za četvrtinu ispod cene koju Gasprom očekuje u proseku za ovu godinu od 242 dolara, prenosi Bloomberg.

Grčka bi mogla da oživi projekat gasovoda ITGI radi zaobilaznja Makedonije

ANKARA - Izazivanje krize u Makedoniji moglo bi navesti Grčku da oživi projekat gasovoda Turska-Grčka-Italija (ITGI) kojim bi se ruski gas iz Turske transportovao do Italije, rekao je bivši čelnik Turske državne gasne kompanije Botaš Gohan Jardim. Više nezavisnih analitičara, kao i ruski državni zvaničnici, poslednjih dana su ocenili da je unodeenje nestabilnosti u Makedoniji, izazvano nedavnim akcijama terorista u Kumanovu, motivisano i namerom da

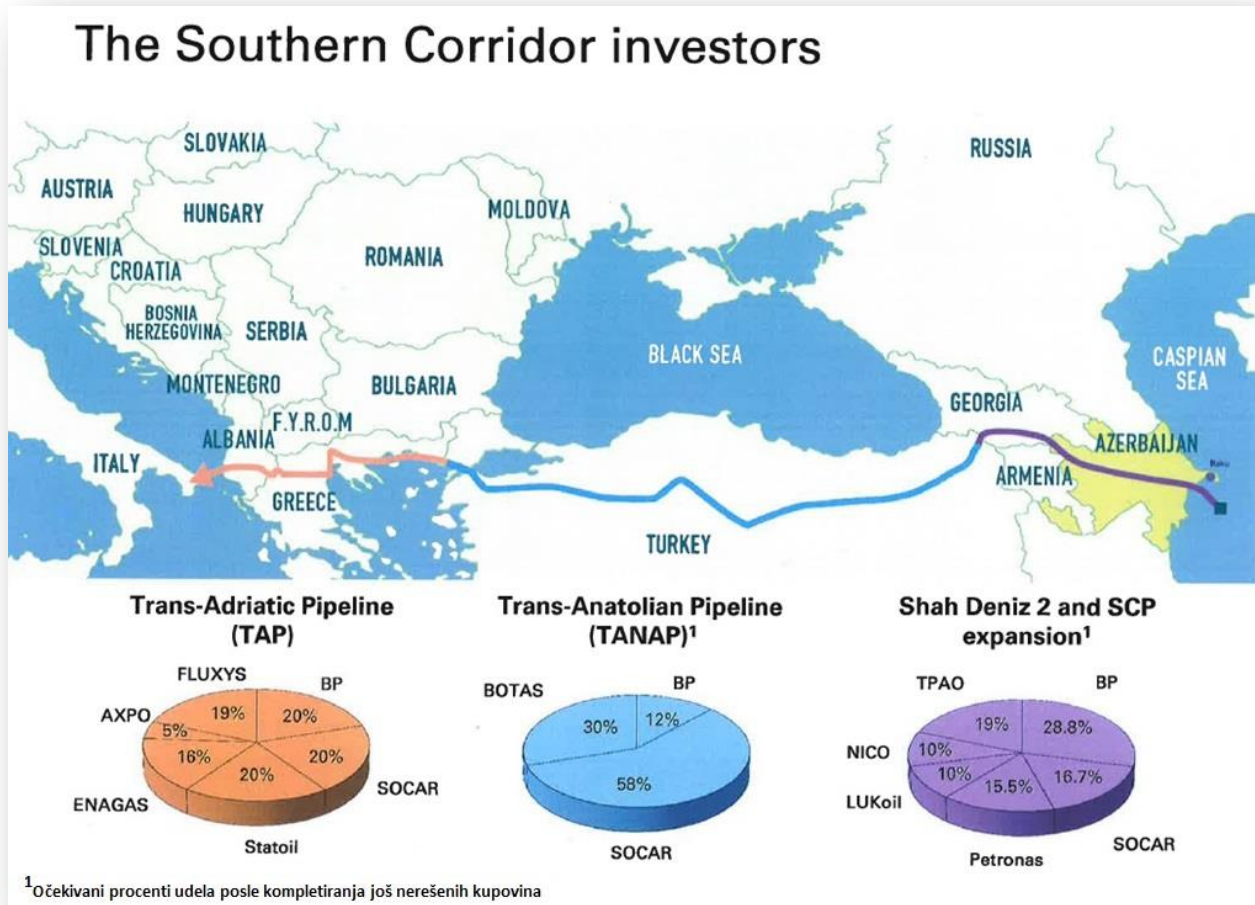

se blokira mogućnost transporta ruskog gasa iz Turske, preko Grčke, zamišljenim gasovodom Tesla, preko Makedonije, Srbije i Mađarske do čvorišta u Austriji. Jardim je rekao da bi u tom slučaju rešenje bilo da se ruski gas iz čvorišta na granici Turske i Grčke, preko Grčke pa ispod Jonskog mora transportuje do Italije i odatle dalje do tržišta Evrope. Prvobitno je bilo zamišljeno da ITGI transportuje azerbejdžanski gas iz polja Šah Deniz, ali je posao dobio konkurentski Trans-jadranski gasovod. Inače deonica od Turske do Grčke je kompletirana u 2007., ali je iz navedenih razloga otkazana gradnja interkonektora između Grčke i Italije.

New Europe

Besmislica“ da bi Turski tok mogao obesmisлити Južni gasni koridor - SOCAR

BAKU - Deoničari Južnog gasnog koridora (Tabela ispod) već su uložili u ovaj projekat deo od 12 milijardi dolara ugovorenih za investiranje na teritoriji Azerbejdžana i Gruzije, pa su potpuna besmislica nagađanja da bi taj gasovod

mogao biti uništen i otkazan pred konkurencijom Turskog toka, rekao je za **EurActiv** potpredsednik azerbejdžanske državne kompanije SOCAR zadužen za ovaj poduhvat, Vitalij Bajlarbajov. „Ta sredstva se već koriste ... Dakle, zaboravite - zaustavljanje takvog projekta je nemoguće“, naglasio je on. Niko ne bi ušao u 45 milijardi dolara vredan projekat da nije siguran da je on izvodljiv, ukazao je potpredsednik SOCAR-a. Bajlarbajov je dodao da su investitori projekta već preuzeli obaveze prema budućim kupcima gasa, pa bi otkazivanje posla povuklo plaćanje penala „u milijardama“. Među evropske klijente on je pomenuo Shell, Gaz de France, španski Gas Natural, italijanske ENEL i Hera. Krajni rok za početak proizvodnje iz polja Šah Deniz 2 je 2018. godina, kada će gas i krenuti Južnim koridorom do Turske. Početkom 2020. kupci gasa iz Šah Deniza u Grčkoj, Bugarskoj i Italiji počće da dobijaju isporuke, naveo je Bajlarbajov. On je ukazao i na ulogu novog koridora u diverzifikaciji izvora snabdevanja gasom. Osim iz Šah Deniza, gas će u kasnijim fazama stizati i iz offshore polja Abšeron, koji razvijaju Total i Gaz de France, dok treba da se odrede i investitori za polja Inam i Babek. Ukupno, ova azerbejdžanska polja mogu dodati još deset milijardi kubika gasa godišnje, rekao je Bajlarbajov. Prema njemu, imajući u vidu i interes gasa iz Centralne Azije da se transportuje do Evrope ovim koridorom, može se računati na buduće postavljanje dodatnih cevi trasom Južnog gasnog koridora. wpcserbia.rs

Turski tok ne uvećava uvoz ruskog gasa u Tursku

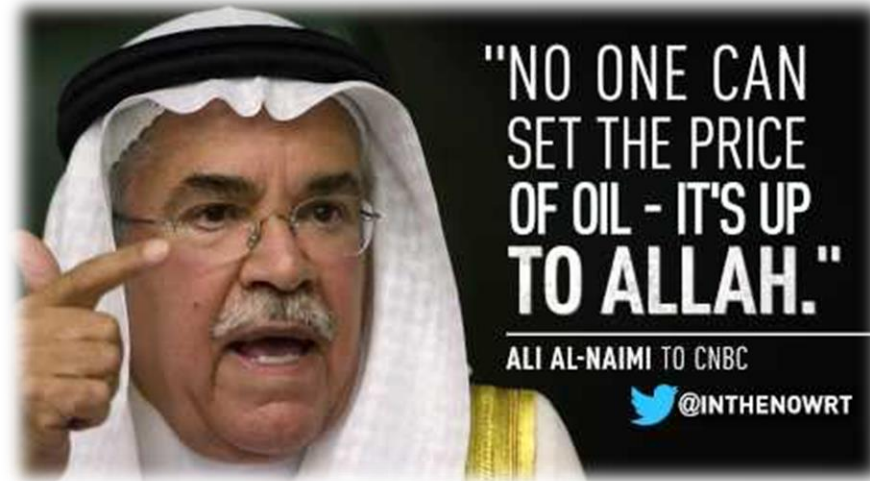
ANKARA - Turska neće uvećati uvoz prirodnog gasa iz Rusije kada bude izgrađen gasovod Turski tok, već će na taj pravac prebaciti gas koji sada dobija zapadnim pravcem (Ukrajina, Moldavija, Rumunija, Bugarska), pojasnio je u

petak za **New Europe** bivši generalni direktor turske gasne transportne kompanije Botaš. Gohan Jardim je rekao da se radi upravo o 14 milijardi kubika koje Turska sada dobija pravcem preko Ukrajine, a koji je Gasprom najavio da gasi posle 2019. godine, kada istekne njegov postojeći dugoročni ugovor sa ukrajinskim Naftogazom. Jardim je rekao da bi u tom slučaju „prazna“ cev zapadnog gasovoda između Bugarske i Turske mogla biti iskorišćena za reverzibilni transport gasa iz Turske u Bugarsku, a odetle delom i planiranim interkonektorom iz Bugarske u Grčku.

Malo neizvesnosti uoči ministarskog sastanka OPEC-a

LONDON - Ministarski sastanak OPEC-a, zakazan za 5. juni u Beču, po svoj prilici neće promeniti status quo, mada tu i tamo poneki posmatrač smatraju da dramatičan obrt nije sasvim isključen. Po cene sirove nafte najpodsticajiji scenario bio bi da OPEC preokrene dosadašnju strategiju i odliči se na proizvodni rez. Najnepovoljniji epilog bi bio da izvozni kartel nastavi sa nepromenjenim nivoom proizvodnje i to u susret nuklearnom dogovoru Zapada i Teherana koji će vratiti na tržište dodatnih milion barela iranske nafte izvožene pre uvođenja sankcija. Jasno je da postojeća situacija nije po volji svih zemalja izvoznica nafte, kao što nije bila ni prošlog novembra, kada su Iran, Venecuela i Rusija bez uspeha pokušali da ubede Rijad i ostale zemlje Zaliva da srežu proizvodnju. Podaci EIA pokazuju je da deset od 12 članica OPEC-a sa postojećim cenama nafte ne mogu da pokriju planirane budžete. Izuzetak su jedino Katar i Kuvajt, dok i Saudijska Arabija mora da povuče blizu 39 milijardi dolara iz svog 708 milijardi petro-dolara teškog rezervnog fonda da pokrije budžetske rashode planirane ove godine na oko 230 milijardi dolara. Gotovo svi zapadni mediji drže se, kao po dogovoru, maglovite teze da je politika Rijada da održava niskim cene nafte motivisana željom da suzbije konkurenciju američkih proizvođača nafte iz škrljaca, kako bi sutra profitirali na većem udelu u tržištu - jednom kada ovi propadnu. Aleksandar Novak, ministar energije Rusije, zemlje koja trpi mnogo veće

posledice obezvređenja nafte, pokušaće, kao u novembru, da početkom nedelje uoči sastanka u Beču, ubedi kormilara OPEC-a, saudijskog ministra Alija al Naimija u netačnost njegove nedavne izjave da „samo Alah može da odredi cenu nafte“. „Vest“ će svakako biti jedino neočekivani zaokret OPEC-a, što bi, prema oceni trgovaca, izazvalo munjevitou reakciju tržišta i verovatno dvocifreni skok cena

nafta. **Preuzeto iz pregleda „NEDELJA“ wpcserbia.rs**

Američki Chevron će pokušati da oživi projekat naftovoda Burgas-Aleksandropolis

MOSKVA - Američki naftni velikan Chevron zainteresovan je za izgradnju Trans-balkanskog naftovoda Burgas-Aleksandropolis i pokušaće da ubedi vladu Bugarske da se vrati ovom projektu, rekao je predsednik ruske naftne transportne kompanije Nikolaj Tokarev. On je prošle nedelje rekao da je interesovanje Chevrona vezano za planove proširenja kapaciteta naftovoda Kaspijski naftovodni konzorcijum (CPC), gde američki naftaš ima udeo od 15%. Chevron nije za sada komentarisao ovu informaciju. Naftovod CPC, kojim se izvozi nafta sa kazahstanskog polja Tengiz do terminala u ruskoj luci Novorosijsk na Crnom moru, planirano je da se proširi na mogućnost transporta 67 miliona tona godišnje, sa postojećih 40 mt iz 2014. S obzirom na već vrlo usko grlo transporta te nafte tankerima kroz Bosfor, dodatne količine transportovane CPC-om bi stvorile još veće začepjenje, pojasnio je Tokarev. On je dodao da je Bugarska nedavno pokrenula inicijativu za gašenje projekt kompanije za naftovod Burgas-Aleksandropolis, iako za to nema pravne osnove. Tokarev je dodao da je Chevron obećao da će se konsultovati sa bugarskim partnerima. Prema njemu, projekat naftovoda preko Crnog mora do Bugarske i odatle do terminala u grčkoj luci Aleksandropolis ima budućnost, jer bi rešio problem sa Bosforom. Taj projekat je dogovoren 2007., a suspendovan 2011. godine jer su vlasti Bugarske dovele u pitanje njegove posledice po prirodnu sredinu. Trans-Balkan Pipeline projekt kompanija uspostavljena je radi realizacije ovog posla, u kojoj ruske kompanije Transneft, Rosneft i Gazprom naft imaju udeo od 51%, dok Bugarska i Grčka dele po ostalih 24,5%. Cena posla procenjena je na milijardu evra. wpcserbia.rs

Rumunija na jesen menja Zakon o oporezivanju proizvodnje nafte i gasa

BUKUREŠT - Vlada Rumunije proslediće u septembru parlamentu na usvajanje nacrt zakona o rudnim rentama na proizvodnju nafte i prirodnog gasa, saopštio je funkcioner ministarstva finansija u Bukureštu. Novi poreski sistem obuhvatiće različite stope rudne rente za proizvodnju na kopnu i na moru, a primenjivaće se samo na nove ugovore, rekao je zamenik ministra finansija Dan Manolesku. Predviđen je takođe namet na profit na apstrim (istraživanje i proizvodnja) poslove, kao dodatak na opštu stopu poreza od 16 odsto na profit, kao i sistem smanjenja ovih opterećenja zavisno od investicija. Kompanije u Rumuniji trenutno plaćaju poreze od 3,5 do 13,5 odsto na proizvodnju nafte i gasa, zavisno od proizvedene količine. Manolesku je rekao da nivo pomenutih dodatnih nameta na profit odnosno smanjenja profita još nije određen. Rumunija nije menjala nivo rudne rente od 2004., što je bio jedan od uslova pod kojim je austrijski OMV te godine

kupio rumunsku naftno-gasnu grupaciju Petrom. Reuters

Analiza: Odložiti dokapitalizaciju HEP-a

ZAGREB - Hrvatska elektroprivreda (HEP) nije spremna za privatizaciju putem inicijalne javne ponude (IPO) akcija, konstatuje se u analizi koju su za Radničko veće HEP-a izradili profesori zagrebačkog Ekonomskog fakulteta. Profesori Ivan Lovrinović i Drago Jakovčević navode da bi pre privatizacije trebalo definisati postoje li zaista stvarne potrebe za dokapitalizacijom, hoće li se privatizovati distribucija, prenos i hidroelektrane, je li napravljena strategija razvoja i na što će se trošiti prikupljeni novac. Trenutno nije optimalan trenutak za IPO jer je finansijska pozicija firme odlična, novi projekti tek su delimično definisani ili ih nema, a pripremljenost za IPO je slaba. Protiv IPO-a govore i činjenice da su trenutna kretanja na tržištu kapitala pesimistička, a veleprodajna cena električne energije niska i obeshrabruje investicije u nove proizvodne kapacitete. Zaključak: Odložiti proces privatizacije HEP-a. **energetika-net**

Aktivistička organizacija tužila Republiku Hrvatsku i MOL za "slučaj Ina"

ZAGREB - Predstavnici hrvatske organizacije Živi zid tužili su Trgovačkom sudu u Zagrebu državu Hrvatsku i MOL, zahtevajući poništenje ugovora kojim je mađarska kompanija dobila upravljačka prava u hrvatskoj Ini, „jer su ti ugovori nastali na temelju kriminalnih aktivnosti“. Reč je o prvom dodatku deoničarskog ugovora o Ini, glavnom ugovoru

gasnom poslovanju i prvom dodatku tom ugovoru, rekao je u utorak predstavnik aktivističko-političke organizacije. S obzirom na postojanja pravosnažne presude Ivi Sanaderu za korupciju u poslovima oko deoničarskog ugovora u Ini, Državno tužilaštvo je odavno po nalogu Vlade trebalo da zatraži proglašenje ništavnim tih ugovora, dodao je on. Živi zid traži da se MOL-u privremeno suspenduju većinska prava u Ini, ugovorena po spornim ugovorima, odnosno da se ona vrate na nivo upravljačkih prava u skladu s deoničarskim ugovorom iz 2003, javlja **HRT**.

